

РЕШЕНИЕ

№ 10934

гр. София, 28.03.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 37 състав,
в публично заседание на 18.03.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Адриан Янев

при участието на секретаря Йоана Владимирова и при участието на прокурора Мария Малинова, като разгледа дело номер **4401** по описа за **2024** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203 и сл. от Административнопроцесуален кодекс (АПК), във вр. чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

Производството е образувано по искова молба на Д. С. З., с която са предявени следните иски претенции:

- за осъждане на Министерство на земеделието и храните да заплати сумата в размер на 15 000 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди от 01.04.2019 г. до 01.04.2024 г. (огорчение, загуба на спокойствие и сън, засягане на чувството за чест, достойнство, справедливост и законност, неудовлетвореност, стрес, гняв, безсилие и безпомощност), вследствие на незаконосъобразни бездействия по изпълнение на чл. 19, ал. 18, ал. 21, т. 1, т. 2 и т. 3 ППЗСПЗЗ, което е повод подадено искане вх. № ВС-01-1160/08.07.2021 г. по преписка за обезщетяване вх. № 3423/20.03.2001 г. (процедура по обезщетяване по реда на ЗСПЗЗ и ППЗСПЗЗ по признато, но невъзстановено право на собственост върху земеделски земи – Решение № 03423/20.12.2010 г. на ОСЗ – П.), довело до нарушаване на чл. 1 от Протокол 1 към КЗПЧОС, ведно със законната лихва върху обезщетението, считано от предявяване на иска до окончателното изплащане на вземането.

- за осъждане на Областна дирекция „Земеделие“ – С. – град да заплати сумата в размер на 15 000 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди (огорчение, загуба на спокойствие и сън, засягане на чувството за чест, достойнство,

справедливост и законност, неудовлетвореност, стрес, гняв, безсилие и безпомощност), вследствие на незаконосъобразни бездействия по изпълнение на чл. 19, ал. 10, ал. 11, ал. 12 и ал. 16 ППЗСПЗЗ, което е повод подадено искане вх. № ВС-01-1160/08.07.2021 г. по преписка за обезщетяване вх. № 3423/20.03.2001 г. (процедура по обезщетяване по реда на ЗСПЗЗ и ППЗСПЗЗ по признато, но невъзстановено право на собственост върху земеделски земи – Решение № 03423/20.12.2010 г. на ОСЗ – П.), довело до нарушаване на чл. 1 от Протокол 1 към КЗПЧОС, ведно със законната лихва върху обезщетението, считано от предявяване на иска до окончателното изплащане на вземането.

В исковата молба се твърди за издаден акт, с който на С. З. е определено правото на обезщетение за признато, но невъзстановено право на собственост върху земеделски земи с площ 28,700 дка на обща стойност 3650 лева. В тази връзка поддържа за подадено искане вх. № ВС-01-1160/08.07.2021 г. обезщетението да бъде със земя с площ 28,700 дка. Пояснява, че 13 години по – късно ОСЗ – П. уведомила ищецът, че липсва план за обезщетяване за територията на Столична община, за което няма постановено решение по чл. 19а, ал. 4, т. 4 ЗСПЗЗ. Поддържа, че ответниците бездействат по искането за обезщетяване със земя, за което не изпълняват горепосочените норми (МЗХ - чл. 19, ал. 18, ал. 21, т. 1, т. 2 и т. 3 ППЗСПЗЗ, а ОД „Земеделие“ област С. - град - чл. 19, ал. 10, ал. 11, ал. 12 и ал. 16 ППЗСПЗЗ). Счита, че това е довело до неприключване на процедурата за обезщетение, с което е нарушен чл. 1 от Протокол 1 към КЗПЧОС. Всичко това е довело до неимуществени вреди за периода от 01.04.2019 г. до 01.04.2024 г., изразяващи се в огорчение, загуба на спокойствие и сън, засягане на чувството за чест, достойнство, справедливост и законност, неудовлетвореност, стрес, гняв, безсилие и безпомощност.

Ответникът Министерство на земеделието и храните е подал отговор на исковата молба, с който изразява становище за неоснователност на исковата претенция. Поддържа, че реституционната процедура не е приключила, тъй като Столична община не е предоставила изискуемите земеделски земи.

Ответникът Областна дирекция по земеделие (ОДЗ) – С. – град също е подал отговор на исковата молба, с който изразява становище за неоснователност на исковата претенция. Излагат се съображения, че не се касае за фактическо бездействие, а за действия от правно естество, а именно неиздаване на административен акт. Поддържа за липсата на противоправно поведение, тъй като ОДЗ – С. град е изпълнила всички задължения, произтичащи от ЗСПЗЗ и ППЗСПЗЗ. Счита, че ответникът има задължение единствено да определи размерът на обезщетението и не се предвижда краен срок за приключване на процедурата за обезщетяване на правоимащите лица. Прави се възражение за погасителна давност.

Представител на прокуратурата изразява становище за неоснователност на исковите претенции.

Съдът, след като прецени становищата на страните и събраните по делото доказателства, намира за установено следното от фактическа страна:

Издадено е Решение № И493/19.04.2000 г. от Поземлена комисия (ПК) – П. към област С. – град, с което на наследниците на С. С. З. се възстановява правото на собственост в съществуващи стари реални граници на два имота, а в друга част се отказва възстановяване правото на собственост в съществуващи стари реални граници на общо 8 броя имоти, тъй като попадат в чашата на язовир „Искър“.

Последвало е издаване на Решение № 03423/20.12.2010 г. от Общинска служба по

земеделие – П., с което на основание чл. 10б, чл. 10в и чл. 35 ЗСПЗЗ на наследниците на С. С. З. е определено правото на обезщетение за признато, но невъзстановено (с Решение № И493/19.04.2000 г. на ПК – П.) право на собственост върху земеделски земи с площ 28,700 дка на обща стойност 3650 лева. Посочено е, че обезщетението ще се извърши със земя и/или поименни компенсационни бонове въз основа на постъпили искания на собствениците.

Представено е удостоверение за наследници на С. С. З., от което се установява, че ищецът Д. С. З. е негов наследник.

С писмо изх. № 1292/19.06.2003 г. на зам. началника на ОСЗГ е направено предложение до Столична община за определяне на имоти от ОПФ за обезщетяване по чл. 10б, ал. 1 ЗСПЗЗ.

Приложено е писмо изх. № ВС-01-1160/12.08.2011 г. от началника на ОСЗ – П., от което става ясно, че Д. С. З. е подал заявление вх. № ВС-01-1160/08.07.2011 г., с което е поискано обезщетението да бъде със земя с площ 28,700 дка. Също така ищецът е информиран, че заявлението е отразено в информационната система „Ферма“ и процедурата по обезщетяване със земя от общинския поземлен фонд ще започне след окончателното окомплектоване на всички преписки за Столична община. Следва да се посочи, че по делото не е представено заявление вх. № ВС-01-1160/08.07.2011 г., но страните не спорят, че е подадено такова за обезщетяване със земеделска земя, а и това допълнително се подкрепя от писмо изх. № ВС-01-1160/12.08.2011 г. от началника на ОСЗ – П., в което е описано заявлението.

Наличен е доклад от 31.01.2011 г. на директора на ОДЗ „Земеделие и гори“ – С., адресиран до Столична община, отнасящ се за проверка годността на земите от ОПФ, определени от СОС, за обезщетение по реда на чл. 10б, ал. 1 ЗСПЗЗ.

С писмо изх. № ГД-09-0505/25.10.2012 г. на директора на ОДЗ „Земеделие и гори“ – област С. – град е поискано от Столична община да се прецизират имотите от ОПФ и да се предоставят допълнителни с цел формиране на по – благоприятен за собствениците коефициент по чл. 19, ал. 16 ППЗСПЗЗ.

С писмо изх. № ГД-09-0505/25.10.2012 г. на директора на ОДЗ „Земеделие и гори“ – област С. – град са информирани Столична община и Министерство на земеделието и храните, че определената земя с ОПФ е крайно недостатъчна за обезщетение, тъй като заявената за обезщетяване площ на земя е около 47 709 дка.

Представени са Решение № 719/06.11.2014 г. на СОС, Решение № 97/26.02.2015 г. на СОС и Решение № 505/23.07.2-15 г. на СОС, с които са определени земеделските имоти от Общинския поземлен фон (ОПФ), , предназначени за обезщетяване на правоимащи лица по реда на ЗСПЗЗ.

Представени са доклад от 14.08.2015 г. на директора на ОДЗ „Земеделие и гори“ – област С. – град и писма от 10.08.2016 г. на ОСЗ – „Овча купел“, ОСЗ – П. и ОСЗ – Нови Искър, от които става ясно за взети решения от 2024 г. и 2015 г. на СОС, в които са допуснати грешки и несъответствия при определяне на имотите в ОПФ, предназначени за обезщетяване на правоимащи по реда на ЗСПЗЗ.

С решение № 86/22.02.2018 г. на Столичен общински съвет са определени (актуализирани) земеделските имоти от Общинския поземлен фон (ОПФ), които са с обща площ 10283 кв.м., предназначени за обезщетяване на собственици с право на обезщетение на основание чл. 10б, ал. 1 и чл. 10в, ал. 1 ЗСПЗЗ.

Приложени са мотивирано предложения на ОСЗ – С. (от 27.04.2020 г.), на ОСЗ – З. (от 22.04.2020 г.), на ОСЗ – Източна (от 23.04.2020 г.), с които е поискано актуализиране

на имотите от ОПФ, определение за обезщетяване на правоимащите собственици по реда на ЗСПЗЗ, тъй като част от тях са не са годни за обезщетяване (не представляват земеделска земя).

Изготвен е доклад от 20.06.2020 г. на заместник – кмета на Столична община, с който се информира СОС, че част от определените имоти от ОПФ са негодни да послужат за обезщетение на имащите право собственици по реда на чл. чл. 10б, ал. 1 ЗСПЗЗ.

С решение № 284/09.07.2020 г. на Столичен общински съвет са определени (отново актуализирани) земеделските имоти от Общинския поземлен фонд (ОПФ), които са с обща площ 19553,172 кв.м., предназначени за обезщетяване на собственици с право на обезщетение на основание чл. 10б, ал. 1 и чл. 10в, ал. 1 ЗСПЗЗ.

Приложен е доклад от 08.05.2020 г. на заместник - министъра на земеделието, храните и горите, с която се прави предложение за издаване на заповед за определяне земеделските земи от държавния поземлен фонд на територията на област С., предназначени за обезщетяване на собственици с право на обезщетение на основание чл. 10б, ал. 1 и чл. 10в, ал. 1 ЗСПЗЗ. В доклада е посочено, че определянето на такива земи е във връзка с постъпило мотивирани предложения рег. № 66-799/03.02.2020 г. и рег. № 799/01.02.2019 г. на ОДЗ „Земеделие и гори“ – област С. – град.

Последвало е издаване на Заповед № РД-46-170/08.05.2020 г. на министъра на земеделието, храните и горите, с която са определени земеделските земи от държавния поземлен фонд на територията на област С., които са с обща площ 1 577,087 кв.м., предназначени за обезщетяване на собственици с право на обезщетение на основание чл. 10б, ал. 1 и чл. 10в, ал. 1 ЗСПЗЗ.

С писмо от 06.10.2021 г. на директора на ОДЗ „Земеделие и гори“ – област С. – град се иска информация от Столична община в какви срокове СОС ще се произнесе по предложението на съвместната комисия, отнасящо се актуализиране и допълване на списъка с имоти от ОПФ.

Приложен е доклад от 15.02.2023 г. на началника на ОСЗ – Източна, с който се посочва за образувани преписки за обезщетяване с 57 297 дка земеделска земя, а наличните площи на имоти по ОПФ и ДПФ са недостатъчни за обезщетяване на правоимащите. От доклада от 09.01.2023 г. на ОСЗ – З. става ясно за образувани преписки за обезщетяване с около 13 313,947 дка земеделска земя. Във втория доклад се посочва, че към момента е изготвен план за обезщетение, в който са включени недостатъчно имоти за обезщетяване на правоимащи.

Страните не спорят за обстоятелство, че към настоящия момент ищецът не е получил обезщетение със земеделска земя по заявление вх. № ВС-01-1160/08.07.2011 г. във връзка с издадено Решение № 03423/20.12.2010 г. от Общинска служба по земеделие – П..

Налага се извод, че обезщетението със земеделска земя не е предоставено, тъй като не е приключило производството по обезщетяване със земеделски земи, което се дължи на липсата на достатъчно имоти в ОПФ и ДПФ.

При така установените факти, съдът достига до следните правни изводи:

Предявени са иски с правно основание чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ, вр. чл. 203, ал. 1 и чл. 204, ал. 4 АПК.

На основание чл. 1 ЗОДОВ държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност както и за вредите, причинени от действието на отменени като

незаконосъобразни или обявени за нищожни подзаконовни нормативни актове.

В случая се претендира обезщетение поотделно от всеки един ответник за претърпени неимуществени вреди, причинени от незаконосъобразни бездействия (неизпълнение на задължения, регламентирани в ППЗСПЗЗ и нарушение на чл. 1 от Протокол 1 към КЗПЧОС), довели до забавяне обезщетението със земеделска земя по заявление вх. № ВС-01-1160/08.07.2011 г. във връзка с издадено Решение № 03423/20.12.2010 г. от ОСЗ – П.. Иначе казано – оплакванията са във връзка с голямата продължителност на реституционно производство по ЗСПЗЗ, което към момента е висящо.

В тази връзка в тежест на ищцовата страна е да установи кумулативното наличие на следните предпоставки: 1. Наличието на сочените незаконосъобразни бездействия на орган или длъжностно лице, принадлежащи в структурата на Министерство на земеделието и храните и на Областна дирекция „Земеделие“ – С. – град, както и наличието на нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 към ЕКПЧОС, извършеното от тези ответници; 2. Сочените бездействия да са осъществени при или по повод изпълнение на административна дейност; 3. Наличие на сочените неимуществени вреди; 4. Причинна връзка между бездействията и настъпилия вредоносен резултат. При липсата, на който и да е от елементите на посочения фактически състав не може да се реализира отговорността на ответниците.

Министерство на земеделието (МЗ) не е пасивно материално легитимиран да отговоря за бездействие по изпълнението на задължения по чл. 19, ал. 18, ал. 21, т. 1, т. 2 и т. 3 ППЗСПЗЗ, свързани с процедурата по обезщетяване по реда на ЗСПЗЗ и ППЗСПЗЗ по признато, но невъзстановено право на собственост върху земеделски земи. Конкретните бездействия трябва да са при или по повод изпълнение на административна дейност по процесното обезщетение, а МЗ не е органът, разполагащ с такива правомощия. В случая МЗ (също и Столична община) подпомага органа Областна дирекция „Земеделие“ – С. – град, който има задължение да обезщети правоимащите лица, на които е признато, но е невъзстановено право на собственост върху земеделски земи. Бездействията на подпомагащия орган рефлектират върху начина на изпълнение на правомощията на Областна дирекция „Земеделие“ – С. – град, свързани с обезщетяването на правоимащите лица, т. е. касае се за бездействие във вътрешните отношения. Обезщетение е предвидено за забавено осъществяване на правомощията на органа да удовлетвори правоимащия, но не е и за действията/бездействията на подпомагащите му органи. Последните нямат правомощия за обезщетяване, при което няма как да причинят вредоносен резултат по несвоевременното обезщетяване на правоимащите. Посоченото представлява самостоятелна предпоставка за отхвърляне на исковата претенция срещу Министерство на земеделието.

Съдът намира, че са налице незаконосъобразни бездействия от страна на Областна дирекция „Земеделие“ – С. – град за приключване на реституционно производство. Не се споделят доводите на ответника, че на обезщетение подлежат само фактическите бездействия, а в случая били налице правни действия, свързани с издаването на административен акт по заявлението за обезщетяване със земеделска земя. В случая е налице оплакване за продължителността на реституционно производство по ЗСПЗЗ, а сочените нарушения на чл. 19, ал. 10, ал. 11, ал. 12 и ал. 16 ППЗСПЗЗ са причините (дължимите и неизвършени правни действия), довели до забавяне на реституционно производство. Установи се, че на 08.07.2011 г. е образувано производството по обезщетяване със земеделска земя, което не е приключило към момента, т. е. в случая

продължава повече от 13 години. Посоченото се подкрепя от опита за предприемане на редица действия (попълване на общинския поземлен фонд със земеделски земи, които да са годни за обезщетяване), а и не се оспорва висящността на това производство. Като допълнение следва да се посочи липсата на възможност за произнасяне с отказ за обезщетяване при положение, че е признато, но е невъзстановено право на собственост върху земеделски земи. Противното би означавало да се погаси вече признато право на собственост, което е недопустимо. Именно по тези съображения в закона не са предвидени конкретни срокове за обезщетяване, което допълнително се дължи и на големия брой правоимащи лица.

От страна на Областна дирекция „Земеделие“ – С. – град е налице бездействие по смисъла на чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ, което се изразява изразява в несвоевременно и в разумни срокове предприемане и извършване на всички дължими по закон фактически и правни действия, посредством които се изпълнява възложената административна дейност, свързана с провеждане на процедурата по обезщетяване на правоимащите според чл. 10б, ал. 2 ЗСПЗЗ лица. Въпреки липсата на определени от законодателя конкретни срокове за обезщетяване и наличието на държавен интерес, насочен към защита на правата на голям брой бивши собственици, предявяващи реституционни претенции на собствено основание, следва да се приеме, че не е налице задължителната в случая пропорционалност между интензитета на защита на личния и обществен интерес, при което се достига до забавяне на удовлетворяването на интересите на конкретния правоимащ – ищеца, за срок, значително надвишаващ разумния. През изминалия от надлежно отправеното към органа искане и до подаване на иска период около 13 години, ищецът е бил поставен в състояние на неяснота относно реализирането на правата му на собственост и е бил възпрепятстван да ползва същата. Неприклучването на процедурата от страна на държавните органи да обезщетят ищеца е равнозначно на намеса в правото му на притежание по смисъла на чл. 1 от Протокол № 1 към ЕКПЧОС. Последната е ратифицирана от Република България, поради което и на основание чл. 5, ал. 4 от Конституцията има пряко действие и съставлява част от националното право, т. е. спазване на принципите, вписани в чл. 1 от Протокол 1 към Конвенцията, свързани с нарушаване на правото му на притежание и ползване на имот (това пък допълнително означава, че не се касае за нарушение на правото на ЕС, т. е. не се касае за иск по чл. 2в ЗОДОВ, каквато грешна квалификация е дал съдът).

По делото не се доказва наличието на неимуществени вреди, тъй като ищецът (въпреки дадена възможност на два пъти) не е ангажирал гласни доказателства в подкрепа на твърденията си за причинени неимуществени вреди. Липсва законова презумпция, че вредоносният резултат настъпва автоматично с бездействието на органа и не следва да се доказва. Доказването на настъпилите от тези бездействия вреди и причинно - следствената връзка между противоправното поведение и вредоносния резултат е в тежест на ищеца. Липсата на установяване на вреди и причинно – следствена връзка между тях и бездействието означава липсата на задължителен елемент от фактическия състав за ангажиране на отговорността. В тази връзка е недоказана исковата претенция срещу Областна дирекция „Земеделие“ – С. – град, а и тази срещу Министерство на земеделието, при което следва да се отхвърлят.

По разностките:

С оглед изхода на делото и на основание чл. 143, ал. 3 АПК ответниците имат право на разноски при отхвърляне на исквете, предявени срещу тях.

Министерство на земеделието са направили разноски в размер на 100 лева за юрисконсултско възнаграждение, който е минималният размер, съответстващ на чл. 24 от Наредбата за заплащане на правната помощ, вр. чл. 37 ЗПрП.

Областна дирекция „Земеделие“ – С. – град не представят доказателства за извършени разноски по заплащане на адвокатски хонорар. В тази връзка не е приложен договор за правна помощ, установяващ размера на хонорара, както и документи по изплащането му. На присъждане подлежат само действително направените разноски, при което не следва да се присъждат

По изложените съображения, съдът

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ като неоснователен предявената искова претенция иск на Д. С. З., с която се иска осъждане на Министерство на земеделието и храните да заплати сумата в размер на 15 000 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди от 01.04.2019 г. до 01.04.2024 г. (огорчение, загуба на спокойствие и сън, засягане на чувството за чест, достойнство, справедливост и законност, неудовлетвореност, стрес, гняв, безсилие и безпомощност), вследствие на незаконосъобразни бездействия по изпълнение на чл. 19, ал. 18, ал. 21, т. 1, т. 2 и т. 3 ППЗСПЗЗ, което е повод подадено искане вх. № ВС-01-1160/08.07.20211 г. по преписка за обезщетяване вх. № 3423/20.03.2001 г. (процедура по обезщетяване по реда на ЗСПЗЗ и ППЗСПЗЗ по признато, но невъзстановено право на собственост върху земеделски земи – Решение № 03423/20.12.2010 г. на ОСЗ – П.), довело до нарушаване на чл. 1 от Протокол 1 към КЗПЧОС, ведно със законната лихва върху обезщетението, считано от предявяване на иска до окончателното изплащане на вземането.

ОТХВЪРЛЯ като неоснователен предявената искова претенция иск на Д. С. З., с която се иска осъждане на Областна дирекция „Земеделие“ – С. – град да заплати сумата в размер на 15 000 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди (огорчение, загуба на спокойствие и сън, засягане на чувството за чест, достойнство, справедливост и законност, неудовлетвореност, стрес, гняв, безсилие и безпомощност), вследствие на незаконосъобразни бездействия по изпълнение на чл. 19, ал. 10, ал. 11, ал. 12 и ал. 16 ППЗСПЗЗ, което е повод подадено искане вх. № ВС-01-1160/08.07.20211 г. по преписка за обезщетяване вх. № 3423/20.03.2001 г. (процедура по обезщетяване по реда на ЗСПЗЗ и ППЗСПЗЗ по признато, но невъзстановено право на собственост върху земеделски земи – Решение № 03423/20.12.2010 г. на ОСЗ – П.), довело до нарушаване на чл. 1 от Протокол 1 към КЗПЧОС, ведно със законната лихва върху обезщетението, считано от предявяване на иска до окончателното изплащане на вземането.

ОСЪЖДА Д. С. З. да заплати на Министерство на земеделието сумата в размер на 100 лева, представляваща направени разноски по делото.

Решението подлежи на обжалване пред Върховен административен съд в 14 - дневен срок от съобщаването му на страните.

Съдия: